

Riktlinje för Läkemedelshantering - Ansvar

Syfte och omfattning

Riktlinjen syftar till att komplettera och förtydliga Socialstyrelsens föreskrift HSLF-FS 2017:37 kring ordination och hantering av läkemedel och gäller för all berörd hälso- och sjukvårdspersonal i Region Kalmar län.

Riktlinje

Föreskrifter som ska tillämpas på läkemedelshantering inom verksamhet som omfattas av Hälso- och Sjukvårdslagen och Tandvårdslagen anges i Socialstyrelsens föreskrift Ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården, HSLF-FS 2017:37.

Alla ansvarsområden ska ha namngiven person som ska finnas skriftligt dokumenterat. Mallar finns för respektive ansvarsområde samt för signaturlista, vilka bör användas till enhetens rutin för läkemedelshantering.

Varje enhet ska i sin rutin för läkemedelshantering beskriva hur man på enheten ser till att regionens riktlinjer samt enhetens fastställda rutin är väl känd av all berörd personal och tillämpas samt hur information om nyheter/förändringar når ut.

Mall för Tagit del av riktlinje/rutin finns att använda.

Verksamhetschef

Verksamhetschef (basenhetschef/klinikchef) har det övergripande ansvaret för läkemedelshantering och detta kan inte överlåtas. Olika arbetsuppgifter inom läkemedelshantering kan dock avdelas till namngiven person.

Verksamhetschef ansvarar för att fastställa enhetens rutin för läkemedelshantering och den ansvarsfördelningen som inte är avdelad till annan namngiven person, ex enhetschef.

Verksamhetschef ska regelbundet följa upp och säkerställa att enhetens rutin för läkemedelshantering och ansvarsfördelning tillgodoser kvaliteten och säkerheten i enhetens läkemedelshantering.

Av de olika uppgifterna ska det tydligt framgå omfattningen och hur länge det gäller.

Enhetschef

Enhetschef (avdelningschef) kan tilldelas att ansvara för den praktiska läkemedelshanteringen genom att:

- Svara för ansvarsfördelningen av enskilda arbetsuppgifter på enheten.
- Svara för att gällande föreskrifter, Regionens riktlinjer och enhetens fastställda rutin för läkemedelshantering är väl kända och tillämpas.
- Svara för att personalen fortlöpande får information och utbildning, samt erhåller färdigheter i handhavande som rör läkemedelshantering.
- Svara för att avvikelser från föreskrifter, Regionens riktlinjer och enhetens fastställda rutin för läkemedelshantering samt i övrigt oönskade händelser rapporteras enligt enhetens avvikelse rutin.
- Svara för att följa utvecklingen inom läkemedelshantering och föreslå kvalitets- och säkerhetshöjande åtgärder.
- Behovsbedöma förvaring av läkemedel utanför låst läkemedelsförråd.
- Vara nyckelansvarig för läkemedelsförråd.

Om enhetschef inte finns ansvarar verksamhetschef för dessa uppgifter.

Mall finns att använda.

Yrkesansvar inom läkemedelshantering

Läkare, tandläkare, barnmorska, tandhygienist, sjuksköterska, röntgensjuksköterska, fysioterapeuter, sjukhusfysiker, biomedicinsk analytiker, optiker, apotekare och receptarie har yrkesansvar för olika delar av läkemedelshantering.

Medicinskt ledningsansvarig läkare

Verksamhetschef får uppdra åt en läkare att fullgöra den enskilda ledningsuppgiften medicinskt ledningsansvar.

Benämningen medicinskt ledningsansvarig läkare är att föredra framför medicinskt ansvarig läkare då varje läkare alltid har ett eget medicinskt ansvar för de åtgärder som hen vidtar.

Uppdraget som medicinskt ledningsansvarig läkare handlar istället om ett mer övergripande ansvar för frågor kopplade till enhetens medicinska verksamhet.

Vad som ingår i uppdraget måste vara överenskommet och finnas nedtecknat. Exempel inom läkemedelsområdet är ansvar för generella direktiv och licensansökan.

Läkemedelsansvarig sjuksköterska

Ansvar kan fördelas på en eller flera namngivna legitimerade sjuksköterskor. Biomedicinsk analytiker, röntgensjuksköterska och barnmorska som inte är legitimerad sjuksköterska likställs med begreppet "sjuksköterska" i denna text.

Om delar av nedanstående punkter inte tilldelas läkemedelsansvarig sjuksköterska, och är aktuella på enheten, ska det i enhetens rutin för läkemedelshantering beskrivas hur dessa ansvarsuppgifter hanteras.

Som läkemedelsansvarig sjuksköterska bör följande arbetsuppgifter ingå:

- Ansvar för att enhetens rutin för läkemedelshantering är aktuell och fastställd av verksamhetschef.
- Ansvar för att ordning och hygien i läkemedelsförråden upprätthålls.
- Ansvar för att bassortimentet hålls aktuellt.
- Ansvar för att läkemedel till förrådet beställs.
- Ansvar för att läkemedelsleveranser kontrolleras och tas omhand.
- Ansvar för att hemkommen narkotika registreras.
- Ansvar för att kassation av läkemedel sker på rätt sätt.
- Ansvar för att temperatur i kylskåp och läkemedelsrum kontrolleras och dokumenteras.
- Ansvar för att hållbarhetskontroll utförs.
- Att vara enhetens gasansvarig samt tillse att enheten hanterar medicinsk gas enligt gällande riktlinje.
- Ansvar för vätskevagnar – som en del av läkemedelsförrådet.
- Ansvar för att indragningsskrivelser och meddelande gällande läkemedel åtgärdas enligt angiven brådskanegrad.
- Ansvar för att avvikelser från föreskrifter, enhetens rutin för läkemedelshantering och i övrigt oönskade händelser rapporteras till närmsta chef.
- Att vara kontaktperson för Regionens läkemedelssektion och läkemedelsleverantör.
- Att svara för kvalitetsuppföljning av läkemedelshantering.

Mall finns att använda.

Läkemedelsansvarig tandläkare

Ansvar kan fördelas på en eller flera namngivna legitimerade tandläkare.

Om delar av nedanstående punkter inte tilldelas läkemedelsansvarig tandläkare, och är aktuella på enheten, ska det i enhetens rutin för läkemedelshantering beskrivas hur dessa ansvarsuppgifter hanteras.

Som läkemedelsansvarig tandläkare bör följande arbetsuppgifter ingå:

- Ansvar för att enhetens rutin för läkemedelshantering är aktuell och fastställd av klinik-/verksamhetschef.
- Övergripande ansvar för läkemedelsförrådet.
- Ansvar för beställning av läkemedel till förrådet.

- Att vara enhetens gasansvarig samt tillse att enheten hanterar medicinsk gas enligt gällande riktlinje.
- Att svara för kvalitetsuppföljning av läkemedelshantering.

Mall finns att använda.

Förrådsansvarig tandsköterska/tandhygienist

Ansvar kan fördelas på en eller flera namngivna tandsköterskor/legitimerade tandhygienister.

Om delar av nedanstående punkter inte tilldelas förrådsansvarig tandsköterska/tandhygienist, och är aktuella på enheten, ska det i enhetens rutin för läkemedelshantering beskrivas hur dessa ansvarsuppgifter hanteras.

I ansvaret som förrådsansvarig tandsköterska/tandhygienist bör följande arbetsuppgifter ingå:

- Ansvar för att ordning och hygien i läkemedelsförrådet upprätthålls.
- Ansvar för att leveranser från apoteket kontrolleras och tas omhand.
- Ansvar för att hemkommen narkotika registreras.
- Ansvar för att kassation av läkemedel sker på rätt sätt.
- Ansvar för att temperatur i kylskåp och läkemedelsrum kontrolleras och dokumenteras.
- Ansvar för hållbarhetskontroll.
- Ansvar för att indragningsskrivelser och meddelande från apoteket åtgärdas enligt angiven brådskanegrad.
- Ansvar för att avvikelser från föreskrifter, enhetens rutin för läkemedelshantering och i övrigt oönskade händelser rapporteras till klinik-/verksamhetschef.
- Att vara kontaktperson för Regionens läkemedelssektion och levererande apotek.

Mall finns att använda.

Narkotikaansvarig

Inom tandvården kan narkotikaansvarig vara legitimerad tandläkare, legitimerad tandhygienist eller tandsköterska.

Inom övrig hälso- och sjukvård ska narkotikaansvarig vara legitimerad sjuksköterska, biomedicinsk analytiker, röntgensjuksköterska, barnmorska eller läkare. Undantag från detta kan accepteras på mindre enheter.

I ansvaret som narkotikaansvarig ska följande arbetsuppgifter ingå:

- Ansvara för att enheten hanterar och registrerar narkotika enligt gällande riktlinje.
- Ansvara för att utföra inventering och kontroll av narkotika enligt gällande riktlinje.

Den som är narkotikaansvarig på enheten har inte rätt att beställa eller att ha beställningsbehörighet för läkemedel.

Mall finns att använda.

Se mer i *Riktlinje för läkemedelshantering – Narkotiska läkemedel*

Behörighet att beställa

Vem som får beställa läkemedel framgår av *Riktlinje för läkemedelshantering – Rekvisition/beställning*

Mall finns att använda.

Signaturlista

Tillsammans med enhetens rutin för läkemedelshantering ska det på enheten finnas en signaturlista med signaturförtydliganden för vårdpersonal som arbetar med läkemedelshantering på enheten. Detta för att kunna spåra t.ex. vem som har märkt ett iordningställt läkemedel, signerat i narkotikajournal, signerat på signeringslistor för injektioner eller kvitterat mottagande av läkemedelsleveranser.

Signaturlistan ska innehålla handskrivna signaturer och namnteckning. Fylls på löpande vid nyanställning av personal som hanterar läkemedel, även tillfälliga vikarier eller bemanningspersonal.

Mall finns att använda.

Mallar

Ansvarsfördelning till enhetschef

Ansvarsfördelning till läkemedelsansvarig sjuksköterska

Ansvarsfördelning till läkemedelsansvarig tandläkare

Ansvarsfördelning till förrådsansvarig tandsköterska/tandhygienist

Ansvarsfördelning till narkotikaansvarig

Ansvarsfördelning till behöriga att beställa läkemedel

Signaturlista

Mall för enhetens rutin för läkemedelshantering

Tagit del av riktlinje/rutin

Ändringshistorik

Datum	Ändring	Utförd av
2020-02-01	Ny mall Tillägg av biomedicinska analytikers ansvar Tillägg i enhetschefens ansvar som nyckelansvarig	Petra Hallén, Mari-Mall Winner, Maria Engman
2021-03-01	Tillägg av föreskrift under rubriken Syfte och omfattning Tillägg av medicinskt ledningsansvarig läkare	Petra Hallén, Maria Engman
2022-05-01	Skapad av ändrat från Petra Hallén till Åsa Olofsson, Maria Engman Borttagning av ordet apotek under ansvar för läkemedelsansvarig sjuksköterska/biomedicinsk analytiker. Motsvarande ändring gjord i mall. Mindre textändringar.	Åsa Olofsson, Maria Engman
2023-09-01	Lagt till Susann Lagergren Ring i sidhuvudet. Förtydligande av vem som kan ha ansvaret som läkemedelsansvarig sjuksköterska. Tillägg av vilka som ska finnas med på signaturlista.	Åsa Olofsson, Maria Engman, Susann Lagergren Ring
2025-04-01	Lagt till Maciej Turlewicz i sidhuvudet.	Åsa Olofsson, Maria Engman, Maciej Turlewicz